

Bu proje Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından birlikte finanse edilmektedir.

COUNCIL OF EUROPE
CONSEIL DE L'EUROPE

Avrupa Konseyi tarafından yürütölmektedir.

TÜRKİYE'DE KAMU SEKTÖRÜNDE ETİĞİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ (TYEC2)

TEKNİK BELGE

ETİK EĞİTİM MÜFREDATI

Hazırlayan

İnayet Aydın, TYEC 2 Kısa Dönemli Danışman

Aralık 2012

ECCU-TYEC 2-3/2012

İçindekiler

A1. KENDİNİ TANITMA.....	4
HANGİ NOKTADA DURUYORSUNUZ?	5
M3. ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ 1	6
A4. SENARYO YAZMA VE ROL YAPMA	8
A5. YETKİLİ KONUM.....	9
A6. BİR CÜMLELİK GERİ BİLDİRİM.....	10
A7. YÜRÜMELİ TARTIŞMA.....	11
A8. DÖNER KAPI	12
M9. 18 İLKELER.....	13
M10. ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ.....	15
M11. NOMİNAL GRUP TEKNİĞİ UYGULAMA TALİMATLARI	18
M12. ATLIKARINCA ÇALIŞMASI	19
ETİK LİDERLİK PİLOT EĞİTİMİ (İLK GÜN).....	20
ETİK LİDERLİK PİLOT EĞİTİMİ (İKİNCİ GÜN).....	21
ETİK LİDERLİK PİLOT EĞİTİMİ (YARIM GÜN).....	22
ETİK LİDERLİK PİLOT EĞİTİMİ (BİR GÜN).....	23

Daha fazla bilgi için lütfen temas kurunuz:

Mali Suçlar Birimi

Bilgi Toplumu ve Suçla Mücadele Dairesi
Genel Müdürlük I - İnsan Hakları ve Hukukun Üstünlüğü Avrupa
Konseyi

F-67075 Strasbourg Cedex FRANSA

Tel +33 388 41 29 76/Faks +33 390 21 56 50

Eposta: lado.lalicic@coe.int

Web: www.coe.int/economiccrime

Bu belge Avrupa Birliği'nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. Bu belgede ifade edilen görüşler hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin ya da Avrupa Konseyi'nin resmi görüşleri olarak kabul edilemez.

A1. KENDİNİ TANITMA

Katılımcılar çiftler halinde gruplara ayrılır ve aşağıdaki sorulara yanıt vererek kendilerini tanıtırlar:

1. İsminiz nedir?
2. İsminiz ne anlama geliyor?
3. İsminizin hikayesi nedir?
4. Sizinle aynı ismi taşıyan biriyle karşılaştığınızda kendinizi nasıl hissedersiniz?
5. Nerede doğdunuz?
6. Mesleğiniz nedir?
7. Neleri yapmaktan hoşlanırsınız?
8. Eğitimden neler bekliyorsunuz?

HANGİ NOKTADA DURUYORSUNUZ?

UYGULAMA YÖNERGESİ

1. Lütfen sizlere dağıtılan karar kartlarını okuyun ve hangi kararı hangi kutu altında toplayacağınıza karar verin: “her durumda”, “pek çok durumda”, “bazı durumlarda” ve “hiçbir durumda”.
2. Lütfen karar kartları üzerindeki her bir ifadeyi belirli bir kutu içinde nereye yerleştireceğinize karar verin ve ilgili kutuda kaç tane kart bulunduğunu işaretleyin.
3. Görevi tamamladıktan sonra yanınızda oturan katılımcının tercihleri ile kendi tercihlerinizi karşılaştırın.
4. Aynı kutularda yer alan aynı kararları koyu renkli bir kalemle işaretleyin.
5. Farklı kutulara yerleştirdiğiniz kartların sayısını kontrol edin ve neden o şekilde karar verdiğinizi tartışın.
6. Tartışma sonunda değiştirdiğiniz kartların sayısını farklı bir koyu renkli kalemle yazın.
7. Değiştirdiğiniz kartların sayısını belirtin.

TEŞEKKÜR EDERİZ.

M3. ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ 1

Yılmaz Bey, İdari Reform Bakanlığı Müsteşarı Güngör Bey'in özel ofisinde çalışmaktadır. Asıl görevi, Müsteşarın beyanlarını, konuşmalarını ve aldığı kararları kaleme almaktır. Bakanlık bünyesinde politika geliştirme konusunda pek çok deneyim edinmiş, çok sayıda başka üst düzey kamu görevlisiyle tanışmış ve çalışmaların idare edilmesi ve Müsteşarın basın açıklamaları konusunda pek çok şey öğrenmiştir.

Müsteşar Güngör Bey çok resmi bir adamdır. Yaklaşık 30 yıldır kamu görevinde çalışmaktadır. Düzenli, kararlı ve hırslı biri olarak tanınmaktadır. İdaresi altında çalışan kamu görevlilerinin de düzenli bir şekilde çalışmasını ve talimatlarına uygun hareket etmesini beklemektedir. Kamuoyunda ve meslektaşları arasında statü ve itibarının kabul görmesini daima önemsemektedir. Yılmaz Bey'in çalışmalarından memnundur. Resmi olarak bir şey söylememiş olsa bile Yılmaz Bey, kaliteli, titiz ve gecikmesiz çalışma biçiminin Güngör Bey tarafından takdir edildiğini bilmektedir. Gerçekten de Güngör Bey, bir dizi ufak ama bazen önemli meseleyle Yılmaz Bey'in ilgilenmesini giderek daha fazla talep etmeye başlamıştır. Bunlar arasında başka bakanlıklardaki müsteşarlara yazılacak mektupların kaleme alınması, ısrarcı gazetecilerle ilgilenilmesi ve bazen Bakanın Müsteşardan talep ettiği partiyle ilgili bazı evrak işlerinin yapılması yer almaktadır.

Bir gün Müsteşar Güngör Bey bir grup Avrupalı kamu görevlisinin ziyareti nedeniyle gerçekleştireceği bir sunum hakkında Yılmaz Bey'la konuşurken eşi arar. Evdeki araba çalışmamaktadır ve kızı kısa bir süre içinde Ankara Havalimanı'na inecektir. Güngör Bey bir iç geçirir, şoförünü arar ve konuşmalarına ara vermeden devam edebilmeleri için Yılmaz Bey'in da kendisiyle birlikte havaalanına gelebileceğini söyler. Yılmaz Bey ve Güngör Bey arabaya binerler ve havaalanına doğru harekete geçerler. Yolda Güngör Bey'in telefonu çalar. Kızı uçaktan inmiştir ve kendisini beklemektedir. Güngör Bey öne doğru uzanır ve şoföre acele etmesini söyler. Birkaç dakika sonra Güngör Bey'un telefonu tekrar çalar ve bu kez karısı nerede olduğunu ve acele edip etmeyeceğini sorar. Güngör Bey'in sesi giderek daha asabilesir ve şoföre bir kez daha hızlanmasını söyler. Ardından, bir otobüsü sollamak üzere tam dış şeride çıkmak üzereler iken önlerinde giden içi insanla dolu araba da aynı hareketi yapar. Güngör Bey'in yüzü kıpkırmızı olur ve şoförüne bağırır – 'öbür taraftan geç, bütün gün bekleyecek değilim!'. Şoför tekrar iç şerite doğru seyirdiğinde ise tali yoldan gelen eski bir minibüs belirir. Araba ve minibüs çarpışıp dururlar. Bakanlık şoförü ve Güngör Bey arabadan fırlayarak minibüs şoförüne bağırmağa başlarlar. Şoför bakanlık arabasının yan tarafında meydana gelen hasarı inceler. Minibüs daha büyük hasar görmüştür; tekerleği hafifçe eğrilmiş gibi görünmektedir. Minibüs şoförü de bağırmağa başlar – bakanlık arabasının aşırı hız yaptığını ve bir şeritten diğerine tehlikeli bir biçimde manevra yaptığını söyler. Minibüse atlar, motoru çalıştırır ve tekerlekteki hasar yüzünden hareket edemediğini anlar.

Minibüsten atlar ve bakanlık şoförü ile Güngör Bey'e bağırarak minibüse hasar verdiklerini, suçun onlarda olduğunu söyler. Minibüsün onun gelir kapısı olduğunu, tamir ettirmek için parası olmadığını ve büyük arabalarda giden insanların yaptıkları şeyin sorumluluğunu üstlenmemelerinin tipik bir davranış biçimi olduğunu söyleyerek giderek daha fazla galeyana gelir. Etrafta toplanan küçük kalabalığa seslenmeye başlar ve tam o anda Güngör Bey'in cep telefonu tekrar çalar. Güngör Bey telefona kısa bir bakış atar ve şoföre derhal yola koyulmasını söyler. Güngör Bey tekrar arabaya biner ve bu süre boyunca arabadan hiç çıkmamış olan Yılmaz Bey'e dönerek şöyle der: 'muhtemelen doğru düzgün sigortası bile olmayan bu tür haşatı çıkmış arabaları kullanan bu aptallar hep böyle başkalarını suçlamaya kalkarlar. Bana kalırsa onun hatasıydı, mesele burada kapanmıştır.' Şoföre doğru uzanır ve 'yaptığını beğendin mi? İyi, arabayı yarın garajda tamir ettir. Şimdi havaalanına gidelim ve kızımı alalım.'

Yılmaz Bey hiçbir şey demez ama iki hafta sonra Bakanlık Müfettişinden bir telefon alır. Kamu Görevlileri Etik Kurulu'ndan, Müsteşarın arabasının da karıştığı bir kazayla ilgili bir

şikayet gelmiştir. Şikayet sahibinin minibüsü, teker aksının bükülmesi nedeniyle tamir edilemeyecek kadar kötü hasar görmüştür. Müfettiş, tazminat ödenmesini isteyen şikayet sahibiyle görüşmüştür; minibüs şoförü, kendisini destekleyecek şahitleri olduğunu söylemektedir. Müfettiş, bu konuyu tartışmak üzere Yılmaz Bey'la görüşmek istemektedir. Yılmaz Bey'dan bu aşamada konudan hiçkimseye bahsetmemesini ister. Güngör Bey ertesi gün ofise gelerek Teftiş Kurulunda çalışan bir arkadaşının kendisine şikayetten bahsettiğini ve başka bir müfettişin Yılmaz Bey'la görüşmek istediğini anlattığını söyler. Yaşananın talihsiz bir kaza olduğunu, kazaya minibüs şoförünün neden olduğunu söyler. Personelinin sadakatine değer verdiği için Yılmaz Bey'in kendisine destek olacağından emindir. Yılmaz Bey'e, kaza nedeniyle bakanlık şoförünün suçlanması halinde kendisinin işten atılmasını önermek zorunda kalacağını da hatırlatır. Ve ofisten çıkar.

A4. SENARYO YAZMA VE ROL YAPMA

Katılımcılar beşer kişiden oluşan beş ayrı gruba bölünür ve her gruba aşağıdaki etik ilkelerden biri verilir:

- 1) Görevin yerine getirilmesinde kamu hizmeti bilinci
- 2) Halka hizmet bilinci
- 3) Hizmet standartlarına uyma
- 4) Amaç ve Misyonu bağlılık
- 5) Dürüstlük ve Tarafsızlık

Grup üyeleri birer paragraflık bir örnek olay incelemesi hazırlayacaktır. Daha sonra gruplar örnek olaylardan birini seçecek ve grup üyelerinden gönüllüler bu olayı canlandıracaktır. Ardından tüm sınıf, ilkeler üzerine genel bir tartışma yürütecektir.

A5. YETKİLİ KONUM

Katılımcılar beş gruba ayrılır. Gruplardan her birine aşağıdaki etik ilkelere biri çalışma konusu olarak verilir:

- 6) Saygınlık ve güven
- 7) Nezaket ve saygı
- 8) Yetkili makamlara bildirimde bulunma
- 9) Çıkar çatışmasından kaçınma
- 10) Görev yetkilerin menfaat sağlamak amacıyla kullanılmaması

Çalışma gruplarından ele aldıkları ilke ile ilgili kısa bir örnek olay incelemesi hazırlamaları istenir. Örnek olay incelemesi grup tarafından canlandırılır. Örnek olayın kahramanı, diğer grup üyelerinin karşısında bir sandalyeye oturur. Grup üyeleri o kişiye etik ikilemlerle ilgili çeşitli sorular sorar. Sandalyede oturan kişi bu sorulara farklı yaklaşımlarla yanıtlar üretir.

A6. BİR CÜMLELİK GERİ BİLDİRİM

Şu soru ekrana yansıtılır: “Bugün öğrendiğiniz en önemli şey nedir?” Katılımcılar, gün içinde öğrendiklerini gözden geçirir ve öğrenme süreçlerinin en önemli unsurlarını açıklar.

A7. YÜRÜMELİ TARTIŞMA

Şu cümle ekrana yansıtılır: “Yöneticilik görevini yerine getirecek olan kamu görevlileri, birlikte çalışacakları kişileri seçme hakkına sahip olmalıdır.”

Herkesin kolayca okuyabileceği şekilde beş büyük kartona “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” yazılır. Bu kartonlar sınıfın duvarlarına en olumlu ifadeden en olumsuz ifadeye doğru sıralanarak asılır.

Katılımcıların, doğru buldukları ifadenin bulunduğu kartonun önünde toplanması istenir. Bütün katılımcılar yerini aldıktan sonra tartışma başlar. Katılımcıların her biri, neden o yeri seçtiklerini tek tek anlatır. Tüm sınıfa açıklamalarını sunar. Tartışma sırasında görüşünü değiştiren kişiler yer değiştirerek uygun buldukları kartonun önüne geçer. Yer değiştiren katılımcılar, karar değiştirmelerine neden olan gerekçeleri sınıfın geri kalanına açıklar.

Hayatta karşılaşılan çelişki ve çatışmalar karşısında verdiğimiz kararlarda kullandığımız yöntemler ele alınır. Ardından, şu ifadeler birer kâğıda yazılarak sınıfın duvarlarına asılır: “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kuşkuluyum”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle katılıyorum”. Daha sonra katılımcılardan, şu önermeyle ilgili olarak hangi kâğıdın önünde durmayı tercih ettiklerini açıklamaları ve o kâğıdın önüne geçmeleri istenir: “Yöneticilik görevini yerine getirecek olan kamu görevlileri, birlikte çalışacakları kişileri seçme hakkına sahip olmalıdır.” Katılımcılar, yaptıkları tercihin gerekçelerini açıklar. Öne sürülen argümanlar sonucunda yerini değiştirmek isteyenler, söz konusu değişikliğin gerekçeleri hakkında da açıklamada bulunur.

A8. DÖNER KAPI

Konu hakkında yapılan sunumun ardından sandalyeler iç içe duran iki halka halinde düzenlenir. Katılımcılar, yüzleri birbirine bakacak şekilde sandalyelere otururlar. Birbirlerine sorular sorarlar. Her yanıtın sonra halkalardan biri sağa, diğeri ise sola doğru kayar. İç halkada bulunanlar sağ taraflarındaki sandalyeye geçer, dış halkada oturanlar ise sol taraflarında bulunan sandalyeye geçer. Herkes ilk oturduğu sandalyeye döndüğünde çalışma sona erer. Böylece tekrara ve pekiştirmeye dayalı öğrenme gerçekleştirilmiş olur.

- 11) Hediye alma ve menfaat sağlama yasağı
- 12) Kamu mal ve kaynaklarının kullanımı
- 13) Savurganlıktan kaçınma
- 14) Bağlayıcı açıklamalar ve gerçek dışı beyan
- 15) Bilgi verme, şeffaflık ve katılımçılık

M9. 18 İLKELER

Lütfen aşağıdaki örnekleri dikkatle okuyun. Hangi etik ilkelerin ihlal edildiğine karar verin, ihlal edilen ilkenin numarasını örneklerin önünde yer alan boş kutulara yazın.

No	İlke	Örnek
1	Görevin yerine getirilmesinde kamu hizmeti bilinci	Kazım Bey vergi cezasını ödemek için ilçe vergi dairesine gider. Nereye gideceğini ve kime danışacağını bilmez.
2	Halka hizmet bilinci	Kamu görevlisi Sıla Hanım, çalışma saatlerinde ofiste arkadaşlarıyla sohbet etmekte ve bilgisayarda oyun oynamaktadır.
3	Hizmet standartlarına uyma	Devlet hastanesine ait tıbbi atık taşıyan bir kamyon, tıbbi atıkları bir okul bahçesinin yakınına boşaltır.
4	Amaç ve Misyona bağlılık	Öğretmenler Kalem Toplama Kampanyası başlatır. KPSS’de ücretsiz olarak dağıtılan kalem ve silgileri 110 köy okuluna yollarlar.
5	Dürüstlük ve Tarafsızlık	Polis ekibi, park metre olmayan bir yere park edenin Belediyede Müdür olduğunu gördüğü halde ceza kestirir. Kömür dağıtım görevlisi Hasan Bey, kömür dağıtımında hemşehrilerine öncelik tanır.
6	Saygınlık ve Güven	Doçent doktor yerine dil sınavına bir arkadaşını girer.
7	Nezaket ve Saygı	Aynı odada çalıştığınız iş arkadaşlarınız, uzun sohbetleri, sürekli gelip giden ziyaretçiler, yiyecek ve içecekleri ve yaptıkları gürültüyle çalışmanızı imkansız hale getirir.

8	Yetkili makamlara bildirimde bulunma	Bir eğlence yerine giden bir yönetici, çalışma arkadaşlarının orada para kazanmak için şarkı söylediğini görünce şaşkınlığa uğrar.
9	Çıkar çatışmasından kaçınma	Emel sınav komisyonu görevlisidir. Başvuru listesi incelendiğinde amcasının oğlunun da sınava başvurduğunu öğrenir.
10	Görev ve yetkilerin menfaat sağlamak amacıyla kullanılmaması	Bir acenta, uzun süren bir inceleme yerine kurumun kendi personelini denetlemek için denetçiler göndermiştir.
11	Hediye alma ve menfaat sağlama yasağı	Birlikte çalıştığınız bir şirket yılbaşı için hediye paketleri getirir ve imza karşılığı herkese dağıtmak istediğini söyler.

			Bir ihalenin sorumlusu olarak görev yapan mühendis Selçuk Bey, bir şirket tarafından kendilerine ait bir tatil köyünde ücretsiz tatil yapma teklifi alır.
12	Kamu mal ve kaynaklarının kullanımı		Memur Orhan Bey ve iş arkadaşları hafta sonu İstanbul'da maç izlemek için kurum aracını kullanır. Şube Müdürü İlhami Bey'in ev taşıma işi kuruma ait bir kamyonla gerçekleştirilir.
13	Savurganlıktan kaçınma		Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), bürokrasiyi, kırtasiye israfını ve zaman kaybını önlemek için elektronik imza uygulamasına geçer.

14	Bağlayıcı açıklamalar ve gerçek dışı beyan		Ataması yapılan 57 bin 440 yeni memurdan 10 bin 311'inin ilan edilen kriterleri yerine getirmediği belirlenir ve işe alınmazlar.
15	Bilgi verme, şeffaflık, katılım.		Kamu görevlisi bir yönetici, vatandaşların başvurularını çeşitli mazeretlerle savsaklar.
16	Hesap verebilirlik		Kamu görevlisi bir yönetici, çocuklarını ziyaret edebilmek amacıyla onların bulunduğu şehirde kendisi için bir görev icat eder.
17	Eski kamu görevlileri ile ilişkiler		Devlette "piş", holdinge "düş" Ekonomi bürokrasisinin zirvesine gelen üst düzey bürokratlar büyük holding ve bankalar tarafından kapışılıyor.
18	Mal bildiriminde bulunma		Ahmet Bey, bir icra görevlisiyle birlikte bir araba satın alır. Bir ay içinde mal bildiriminde bulunmaz ve disiplin cezası alır.

M10. ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ

Bilge Hanım, Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nden yılın en başarılı öğrencisi olarak mezun olur. Okulun son senesinde olası iş olanaklarını incelerken yerel gazetede bir iş ilanı gördüğünü hatırlar. İlanda, o alanda yerleşiklik kazanmış önemli bir şirkette 50 erkek ve 3 kadın mühendisin işe alınacağı belirtilmektedir. Önce gözlerine inanamaz. Erkek mühendis adayları ile kadın adaylara ayrılan kotanın neden bu kadar farklı olduğunu ve böylesi bir ayrımcılığın yapıldığını anlayamaz. Kurumlar, iş ilanına çıktıklarında böylesi bir ayrımcılık yapma ve kadınların istihdam olanaklarını engelleme hakkına sahip midir?

Herhalükarda kamu sektöründe iş aramak konusunda kararlıdır. Sınavlara girer. Çok başarılı olur ve en yüksek puan alan ilk yüz kişi arasına girer. Kentsel ve bölgesel altyapı geliştirme bakanlığına yönelir. Tüm başvuru ve seçme aşamaları tamamlandıktan sonra Ankara'daki üçüncü metro hattından sorumlu kamu görevlisine yardımcı mühendis olarak atanır.

İşteki ilk gününde proje yöneticisi olan Osman Bey'in odasına gider ve kendini tanıtır. Osman Bey 25 yıldır kamu görevlisidir. Mühendislik fakültesinden mezun olmuş, önceleri orduda görev almış, daha sonra bakanlığa geçmiştir. Kendi kızıyla hemen hemen aynı yaşlarda olan Bilge Hanım'ı sıcak ve nazik bir biçimde karşılar. Sonra Bilge Hanım'ın çok genç ve deneyimsiz olduğunu, üstelik mühendislik mesleğinin kadınlar için pek çok problem ve güvenlik sorunu yaratabileceğini söyler. Metro projesinde şantiye alanında çalışma koşullarının hem tehlikeli, hem de zahmetli olduğunu ekler. Proje takvimi çok sıkışıktır ve bakanlar projenin tamamlanması için sıkıştırmakta, medya yollarda ve trafikte ortaya çıkan aksamalar hakkında sürekli haber yapmaktadır. Müteahhitler yer altı koşulları hakkında şikayette bulunmakta, ilave fon ve uzatma talep etmekte ve gecikme için türlü gerekçeler öne sürmektedir. Son olarak, deneyimli ve çetin tünel kazıcılarından oluşan büyük bir işgücüne sahiptir ve çalışma koşulları nedeniyle bu işçiler sık sık grev tehdidinde bulunmaktadır. Bilge Hanım'ı projeye dahil etmek istemektedir ancak çalışanların kendilerini denetleyecek olan bu genç mühendis kadına nasıl tepki verecekleri konusunda endişelidir. O yüzden kendisine şantiye yerine masa başında bir görev vermesinin daha uygun olacağını düşündüğünü belirtir ve şöyle der: "Kendi kızımın bu koşullarda çalışmasını istemezdim; sen de bir kadınsın ve seni korumamız ve sana daha uygun ve kolay çalışma koşulları sağlamamız gerekir."

Bilge Hanım bu meslek için uzun ve sistematik bir eğitim aldığını ve çalışma koşullarının kendisi için sorun yaratmayacağını söyler. Mesleğinde ilerleyebilmek için saha deneyimi edinmeyi çok istediğini belirtir. Osman Bey'e, kendisine verilen her görevi erkek mühendislerle aynı kapasitede gerçekleştireceğini ve yer altındaki şantiyede çalışmak istediğini söyler.

Osman Bey, kendisinin ofisteki ilk kadın mühendis olmadığını belirtir. Geçmişte metro projesinde başka kadın mühendislerin de çalışmak istediğini ama kısa bir süre sonra havlu atarak daha hafif bir projede veya masa başında çalışma talebinde bulduklarını söyler. Proje mühendislerinin sürekli değişmesinin müteahhitlerle olan iş sürekliliğine zarar verdiğini, ihtiyaç duyulan raporları aksattığını ve yeni mühendislerin bulunup işe yerleştirilmesini gerektirdiğini belirtir; bütün bunlar zaman almaktadır ve kendisinin artık zamanı yoktur.

Açıkça konuşmak gerekirse projenin ilerleme sürecinde artık daha fazla riski göze alacak durumda değildir.

Bilge Hanım, Osman Bey'in tutumundan bir şekilde rahatsız olur. Onunla tartışmaya başlar ve Osman Bey şöyle der: "Bak, sana Ankara'da daha kolay bir şantiye işi bulabilirim, bir yıl gibi bir süre geçtikten sonra da burada bir ofis işi ayarlayabilirim. Zaten kızım yaşında olduğuna göre yakında evlenmek isteyeceksin, bu durumda ofis işi senin için daha uygun olur. Çok fazla seyahat etmeden veya şantiyede çalışmaktan kocan da memnun olmayacaktır. Diğer mühendislerle çok fazla vakit geçireceksin ve onların da eşleri seni kıskanacaklar!"

Ardından Bilge Hanım'ın durumunu üst kademedeki yöneticileriyle görüşeceğini ancak verilecek olan kararın yalnızca onun çıkarlarını değil, projenin de çıkarlarını gözetmesi gerekeceğini söyleyerek onu gönderir.

Bilge Hanım, Osman Bey'le yaşadığı tartışmadan had safhada rahatsızlık duyar ve bir meslektaş olarak değil mesleki ve kişisel bakımından bir sorun olarak görülüp reddedildiğini hisseder. Osman Bey'in dayatmacı davrandığını ve yardımcı olmaya yanaşmadığını düşünür. Osman Bey'in de cinsiyet ayrımıyla suçlanabileceğini sonucuna varır. Metrodaki operasyonel göreve getirilmezse bu durumun aşağıdaki olumsuz sonuçlara yol açacağını düşünür:

- Mesleki gelişiminin engellenmesi
- Operasyonel görevlerin her zaman fazla mesai gerektirmesi ve dolayısıyla yüksek maaşlı olması nedeniyle büyük olasılıkla erkek meslektaşlarına göre daha düşük bir ücrete razı olmak zorunda kalacak olması
- Kapalı alanlarda çalışmayı seven birisi olarak etiketlenmesi olasılığının ortaya çıkması – yaşı ilerledikçe operasyonel deneyim edinmesi daha da zorlaşacaktır. Bu da mesleki yaşantısını ve ücret beklentisini kesin bir biçimde etkileyecektir.

Bilge Hanım, Osman Bey'e bir mektup yazarak aşağıdakileri yapmak zorunda olduğunu hatırlatmaya karar verir:

- Çalışma koşullarının yalnızca erkek mühendisler için değil, kadın mühendisler için de uygun olmasını sağlamak
- Çalışanlarına eşit iş deneyimi fırsatı, ücret ve kariyer olanağı sunmak
- Kadınların ancak evleninceye dek kariyer yapmak istediklerini var saymamak

Bilge Hanım, tarafsız davranmaması halinde Osman Bey'i üstlerine şikayet etmek zorunda kalacağını da belirtir.

Mektubu yollar ancak herhangi bir yanıt alamaz. Bir haftalık tatilin ardından geri döndüğünde Osman Bey'i bakanlık yemekhanesinde üst kademe meslektaşlarıyla öğle yemeği yerken bulur. Kendisine mektubunu okuyup okumadığını sorar. Osman Bey şu yanıtı verir: "Bak benim genç kızım, sırf üniversitede kafanı hayallerle doldurdun ve ilk işine başladın diye buraya gelip böyle dayatmada bulunamazsın. Şu an senin heveslerinden çok daha önemli işlerim var, vaktim olduğunda sana döner konuyla ilgilenirim." Bilge Hanım, onu mühendisliği sadece erkeklere has bir meslek olarak görmeye ve kadınlara karşı önyargılı olmakla suçlar ve yaşlı ve önyargılı olduğu için kendisine iyi olup olmadığını gösterme fırsatını tanımak bile istemediğini söyler. Bunun üzerine Osman Bey, Bilge Hanım'a sinirlenir ve "senin gibilerini

daha önce de çok gördüm ben. Bu işi yıllardır yapıyorum ve bu metro projesini en iyi bildiğim yoldan bitirmeye kararlıyım – bunun gibi karmaşık ve tehlikeli bir projede deneyimsiz genç kızların erkek işçileri denetlemeye çalışarak ortalıkta dolaşması işin başında ben olduğum sürece işte bu kesinlikle olmayacak. Eğer bu projede kalmak istiyorsan ya masa başında çalışmayı kabul edersin ya da gidersin. Çok istiyorsan sana operasyonel bir iş bulurum ama bu projede ve benim gözetimim altında olmaz. Mesele burada kapanmıştır.” Kalkar ve kafa sallayarak kendisini onaylayan iş arkadaşlarıyla birlikte orayı terk eder.

Bilge Hanım, herkes kendisine bakarken orada kalakalır. Kendisini aşağılanmış ve herkesin ortasında çocuk muamelesi görmüş gibi hisseder.

M11. NOMİNAL GRUP TEKNİĞİ UYGULAMA TALİMATLARI

1. Ekranı Őu soruyu yansıtın: "Kamu kurumlarında etik ilkelere daha uygun hareket edilmesi nasıl sağlanır?" Herkesin soruyu doğru Şekilde anladığından emin olun.
2. Katılımcılara beş dakika süre tanıyarak beş tane öneri yazmalarını isteyin.
3. Herkes yazım işlemini tamamladıktan sonra önerileri tahtaya veya bilgisayara aktararak herkesin görmesini sağlayın.
4. Katılımcıların tamamından sırayla konuya ilişkin görüşlerini isteyin.
5. Hiçkimsenin yorumunun eleştirilmesine veya tartışılmasına izin vermeyin.
6. Somut, kısa, net ve anlaşılır ifadeler kullanılmasını sağlayın. Gerekirse katılımcıların ifadelerini yeniden düzenleyin.
7. Önerilerle ilgili herhangi bir övgü veya yergide bulunmayın. Tarafsız olun.
8. Bütün katılımcılardan gelen önerileri yazdıktan sonra ikinci ve üçüncü turları yaparak tekrar öneri alın. Her turda yalnızca bir öneri isteyin.
9. Bütün katılımcıların ifadeleri dikkatlice okumalarını ve önemli beş öneriyi seçmelerini isteyin. Önerileri önem sırasına göre 5, 4, 3, 2, 1 puanla puanlandırmalarını isteyin.
10. Teker teker puanlarını sıralamaları ve ilgili maddeleri bilgisayara girmeleri için biraz süre verin.
11. Katılımcıların puanlama yaparken bir arada çalışmalarına izin vermeyin. Puanlama herkes tarafından bağımsız bir şekilde yapılmalıdır. Katılımcıların birbirlerine baskı uygulamalarına izin vermeyin.
12. Tüm katılımcılar puanlamayı tamamladıktan sonra toplam puanları alın. Önerileri en yüksek puanı alandan en düşük puanı alana doğru sıralayın.
13. Öneriler hakkında 10-15 dakikalık bir tartışma yapın ve oturumu sonlandırın.

M12. ATLIKARINCA ÇALIŞMASI

Salonun üç farklı köşesinde üç tane masa hazırlayın. Birinci masaya üzerinde “HİKAYE İSTASYONU” yazan bir kart, ikincisine “SLOGAN İSTASYONU” yazan bir kart ve üçüncüsüne ise “POSTER İSTASYONU” yazan bir kart yerleştirin. Masalara renkli büyük karton, renkli kalem, makas vb. malzemeler koyun. Ekranı “Etik Kurumlar, Etik Kamuoyu, Etik Ülke” temasını yansıtır. Katılımcıları üç gruba ayırın ve masalara yollayın. Katılımcılar masalarda 10 dakika çalışma yapacak, düdük sesini duyduklarında çalıştıkları masayı bırakarak bir sonraki masaya geçeceklerdir. Çalışmanın sonunda hazırlanan materyaller tüm gruba sunulacak ve böylece etkinlik sonlandırılacaktır.

Bu yöntem, katılımcılara bir önceki grubun geride bıraktığı işe katkıda bulunarak o işi nasıl sürdürebileceklerini öğretecektir. Buradaki temel fikir, yarım kalan işlerin üstlenilmesi ve ilerletilmesidir. Katılımcılar üç masaya yollanacaktır. Başlık belirlenecektir. “Etik Kurumlar, Etik Kamuoyu, Etik Ülke” teması benimsenecektir.

- i. Birinci Masa: Hikaye Anlatma Masası
- ii. İkinci Masa: Slogan Bulma Masası
- iii. Üçüncü Masa: Poster Hazırlama Masası

ETİK LİDERLİK PİLOT EĞİTİMİ (İLK GÜN)

9:00- 9:30	AÇILIŞ ve GİRİŞ	A1. Kendini tanıtma
9:30-10:30	Etik Nedir? Kamu Etiği Nedir?	Sunum-1
10:30-10:45	ARA	
10:45-11:30	Kamu sektöründe etik yapı ve düzenlemeler	Sunum-2
11:30-11:45	ARA	
11:45-12:30	KAMU ETİĞİNDE KARŞILAŞILAN İKİLEMLER	Sunum-3 A2. Karar Kartları
12:30-13:30	ÖĞLE YEMEĞİ	
13:30-14:30	ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ	A3. Örnek olay incelemesi 1
14:30-14:45	ARA	
14:45-15:45	Etik davranış ilkeleri 1) Görevin yerine getirilmesinde kamu hizmeti bilinci 2) Halka hizmet bilinci 3) Hizmet standartlarına uyma 4) Amaç ve Misyona bağlılık 5) Dürüstlük ve Tarafsızlık	Sunum-4 A4. Senaryo Yazma ve Rol Yapma
15:45-16:00	ARA	
16:00-16:45	Etik davranış ilkeleri 6) Saygınlık ve güven 7) Nezaket ve saygı 8) Yetkili makamlara bildirimde bulunma 9) Çıkar çatışmasından kaçınma 10) Görev yetkilerin menfaat sağlamak amacıyla kullanılmaması	A5. Yetkili Konum
16:45-17:00	GÜN DEĞERLENDİRMESİ	A6. Bir Cümlelik Geri Bildirim

ETİK LİDERLİK PİLOT EĞİTİMİ (İKİNCİ GÜN)

9:00- 9:30	Isınma: “Yöneticilik görevini yerine getirecek olan kamu görevlileri, birlikte çalışacakları kişileri seçme hakkına sahip olmalıdır”	A7-. Yürümelî Tartışma
9:30-10:30	Etik davranış ilkeleri: 11) Hediye alma ve menfaat sağlama yasağı 12) Kamu mal ve kaynaklarının kullanımı 13) Savurganlıktan kaçınma 14) Bağlayıcı açıklamalar ve gerçek dışı beyan 15) Bilgi verme, şeffaflık ve katılım	A8. Döner Kapı
10:30-10:45	ARA	
10:45-11:30	Etik davranış ilkeleri: 16) Yöneticilerin hesap verme sorumluluğu 17) Eski kamu görevlileriyle ilişkiler 18) Mal bildiriminde bulunma	A9. 18 Örnek olay incelemeesi eşleştirme sorusu
11:30-11:45	ARA	
11:45-12:30	Etik Karar Verme	Sunum-5
12:30-13:30	ÖĞLE YEMEĞİ	
13:30-14:30	ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ	A.10 Örnek olay incelemeesi-2
14:30-14:45	ARA	
14:45-15:45	Kamu kurumlarında etik ilkelere daha uygun hareket edilmesi nasıl sağlanır?	A11. Nominal Grup Çalışması
15:45-16:00	ARA	
16:00-16:45	Kamu kurumlarında etik kültür nasıl geliştirilebilir?	A12. Atıklarınca Çalışması
16:45-17:00	KAPANIŞ VE SEMİNER DEĞERLENDİRMESİ	A13. Konuşma Halkası

ETİK LİDERLİK PİLOT EĞİTİMİ (YARIM GÜN)

9:00- 9:15	AÇILIŞ ve GİRİŞ	
9:15-10:30	Etik Nedir? Kamu Etiği Nedir? Kamu Sektöründe Etik Yapı ve Düzenlemeler	SUNUM -1-2 Karar Kartları Powerpoint Versiyonu
10:30-10.45	ARA	
10:45-11:30	Etik davranış ilkeleri 1) Görevin yerine getirilmesinde kamu hizmeti bilinci 2) Halka hizmet bilinci 3) Hizmet standartlarına uyma 4) Amaç ve Misyona bağlılık 5) Dürüstlük ve Tarafsızlık 6) Saygınlık ve güven 7) Nezaket ve Saygı 8) Yetkili makamlara bildirimde bulunma 9) Çıkar çatışmasından kaçınma 10) Görev yetkilerin menfaat sağlamak amacıyla kullanılmaması 11) Hediye alma ve menfaat sağlama yasağı 12) Kamu mal ve kaynaklarının kullanımı 13) Savurganlıktan kaçınma 14) Bağlayıcı açıklamalar ve gerçek dışı beyan 15) Bilgi verme, şeffaflık ve katılım 16) Yöneticilerin hesap verme sorumluluğu 17) Eski kamu görevlileriyle ilişkiler 18) Mal bildiriminde bulunma	SUNUM-4 Kısa Örnek Olay İncelemeleri Powerpoint
11:30-12:30	Etik Karar Verme KAPANIŞ	Sunum-5

ETİK LİDERLİK PİLOT EĞİTİMİ (BİR GÜN)

9:00- 9:30	AÇILIŞ ve GİRİŞ	A1. Kendini tanıma
9:30-10:30	Etik Nedir? Kamu Etiği Nedir?	Sunum-1 A2. Karar Kartları
10:30-10.45	ARA	
10:45-11:30	Kamu Sektöründe Etik Yapı ve Düzenlemeler	Sunum-2
11:30-11:45	ARA	
11:45-12:30	ÖRNEK OLAY İNCELEMESİ	A3. Örnek olay incelemesi 1
12:30-13:30	ÖĞLE YEMEĞİ	
13:30-14:30	Etik davranış ilkeleri 1) Görevin yerine getirilmesinde kamu hizmeti bilinci 2) Halka hizmet bilinci 3) Hizmet standartlarına uyma 4) Amaç ve Misyona bağlılık 5) Dürüstlük ve Tarafsızlık 6) Saygınlık ve güven 7) Nezaket ve Saygı 8) Yetkili makamlara bildirimde bulunma 9) Çıkar çatışmasından kaçınma 10) Görev yetkilerin menfaat sağlamak amacıyla kullanılmaması 11) Hediye alma ve menfaat sağlama yasağı 12) Kamu mal ve kaynaklarının kullanımı 13) Savurganlıktan kaçınma 14) Bağlayıcı açıklamalar ve gerçek dışı beyan 15) Bilgi verme, şeffaflık ve katılım 16) Yöneticilerin hesap verme sorumluluğu 17) Eski kamu görevlileriyle ilişkiler 18) Mal bildiriminde bulunma	Sunum-4 A9. 18 Örnek olay incelemesi eşleştirme sorusu
14:30-14:45	ARA	
14:45-15:45	Etik Karar Verme	Sunum-5
15:45-16:00	ARA	
16:00-16:45	Kamu kurumlarında etik kültür nasıl iyileştirilebilir?	A12. Atıklarınca Çalışması
16:45-17:00	KAPANIŞ VE SEMİNER DEĞERLENDİRMESİ	A13. Konuşma Halkası